

Wyrok z dnia 10 października 2003 r.

I PK 456/02

Przejęcie przez gminę zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej stanowi przejście części zakładu pracy na nowego pracodawcę (art. 23¹ § 1 k.p.), którym jest podmiot wykonujący te zadania lub urząd gminy, jeżeli nie doszło do ich przekazania.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 października 2003 r. sprawy z powództwa Małgorzaty P.-W. przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w S. o ustalenie i zapłatę, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 6 czerwca 2002 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w części dotyczącej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w S. (pkt II i III) oraz wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Nowym Sączu z dnia 6 lipca 2001 r. [...], w części dotyczącej tej strony pozwanej i przekazał sprawę temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania w tym zakresie.

U z a s a d n i e n i e

Powódka w pozwie z 3 marca 2000 r. dochodziła ustalenia istnienia stosunku pracy po 1 stycznia 2000 r. z pozwanym Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w S. i uznania rozwiązania z nią umowy o pracę z dniem 31 maja 2000 r. przez pozwaną Samodzielną Publiczną Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w likwidacji w N.S. za bezprzedmiotowe oraz zasądzenia wynagrodzenia za okres 35 dni choroby.

Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2000 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Nowym Sączu ustalił, że powódka od dnia 1 stycznia 2000 r. jest zatrudniona w Samodzielnym Pu-

blicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w S. i zasądził od tego pozwanego wynagrodzenie za pracę w styczniu 2000 r. oraz zasiłki chorobowe za okres od 26 stycznia do 31 marca 2000 r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Na skutek apelacji pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w S. zaskarżony wyrok został uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania. Sąd odwoławczy polecił poczynić dokładne ustalenia, jakie zmiany organizacyjne dokonały się u pozwanego, kto faktycznie przejął poszczególne składniki jego mienia, w tym zwłaszcza działkę zabudowaną budynkiem Wiejskiego Ośrodka Zdrowia (WOZ) w B., jakie zadania i komu przekazał pozwany, co działo się na terenie WOZ w B. po dniu 1 stycznia 2000 r., czy była tam prowadzona działalność i w jakim zakresie.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 6 lipca 2001 r. [...] przywrócił powódkę Małgorzatę P.-W. do pracy w pozwanym Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w N.S. w likwidacji na warunkach zatrudnienia sprzed 31 marca 2000 r. i zasądził na jej rzecz od tego pozwanego kwotę 763 zł za okres 35 dni niezdolności do pracy z powodu choroby oraz oddalił powództwo w stosunku do pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w S., a w pozostałym zakresie postępowanie umorzył.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka w roku 1999 zatrudniona była w pozwanym Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w N.S. Pracowała jako położna środowiskowa w Wiejskim Ośrodku Zdrowia w B. w pełnym wymiarze czasu pracy. Uchwałą [...] z dnia 16 lipca 1999 r. Rada Miejska w S. zwróciła się z wnioskiem do Rady Powiatu w N.S. o wydzielenie z podległego jej SP ZZOZ w N.S. zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej realizowanych na obszarze Miasta i Gminy S. przez Miejską Przychodnię Rejonową w S., Wiejski Ośrodek Zdrowia w B. i Wiejski Ośrodek Zdrowia w G. - w celu przekazania tych zadań SP ZOZ w S., który podlegałby Radzie Miejskiej w S. Zgodnie z tym wnioskiem Rada Powiatu N. uchwałą z dnia 16 sierpnia 1999 r. wydzieliła z dniem 1 stycznia 2000 r. z SP ZZOZ w N.S. zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej realizowane przez MPR w S. oraz WOZ w B. i G. Wyraziła również zgodę na przekazanie własności mienia ruchomego znajdującego się w przejmowanych podmiotach. Utworzony Zakład miał z dniem 1 stycznia 2000 r. stać się pracodawcą w stosunku do pracowników zatrudnionych w tych jednostkach. Działając w oparciu o powyższą uchwałę, Rada Miejska w

S. uchwałą [...] z dnia 30 sierpnia 1999 r. utworzyła Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w S. z tym, iż wyposażenie zakładu stanowić miało tylko wyposażenie Miejskiej Przychodni Rejonowej w S. i pracownicy tylko tej przychodni stawali się w trybie art. 23¹ k.p. pracownikami nowopowstałego pozwanego ZOZ w S. Nie zostali przejści pracownicy WOZ w B. i G. Uchwałą z tej samej daty Rada Miejska w S. zatwierdziła statut SP ZOZ w S. W dniu 18 sierpnia 1999 r. podpisana została umowa najmu pomiędzy wynajmującym Starostwem Powiatowym w N.S., reprezentowanym przez dyrektora SP ZZOZ w N.S., a najemcą Niepublicznym ZOZ „M.” spółką z o.o. w B., dotycząca 33,69 ogólnej powierzchni WOZ w B. Umowa miała obowiązywać w okresie od 1 stycznia 2000 r. do końca 2002 r. Najemca miał przejąć pracowników SP ZZOZ w N.S. zatrudnionych w WOZ w B. Podobne umowy najmu zostały zawarte z innymi podmiotami funkcjonującymi na terenie WOZ w B., między innymi z Prywatnym Gabinetem Stomatologicznym „P.” oraz z Grupową Praktyką Pielegniarską „L.”. W dniu 20 grudnia 1999 r. podpisana została umowa użyczenia przez Starostwo w N.S. Gminie S. terenów i budynków WOZ w B. i G. Porozumieniem z dnia 31 grudnia 1999 r. pozwany SP ZZOZ w N.S. przekazał pozwanemu SP ZOZ w S. jedynie Miejską Przychodnię Rejonową w S. i na zasadzie art. 23¹ k.p., zatrudnionych tam pracowników. Na terenie WOZ w B. działają trzy wyżej wymienione spółki, które nie podpisywały z Kasą Chorych umowy o świadczenie usług z zakresu położnictwa środowiskowego. Kontrakt na świadczenie usług na terenie B. na rok 2000 podpisał pozwany SP ZOZ w S. Na rok 2001 nie zawarł już takiego kontraktu.

Pismem z dnia 29 listopada 1999 r. powódka została poinformowana przez dotychczasowego pracodawcę pozwany SP ZZOZ w N.S., iż z dniem 1 stycznia 2000 r. na zasadzie art. 23¹ k.p. staje się pracownikiem pozwanego SP ZOZ w S. W dniu 3 stycznia 2000 r. powódka zgłosiła się do pracy w SP ZOZ w S., lecz ten odmówił jej zatrudnienia, podnosząc, że nie jest jej pracodawcą i nie przejął jej w trybie art. 23¹ k.p. ani też nie przejął WOZ w B. Od dnia 26 marca 2000 r. powódka zaczęła przebywać na zwolnieniu lekarskim. Pismem z dnia 24 stycznia 2000 r. pozwany SP ZZOZ w likwidacji w N.S. przeniósł powódkę do pracy w WOZ w W., na stanowisko położnej środowiskowej, takie samo jak dotychczas. Jako uzasadnienie podano, że zarówno Niepubliczny ZOZ „M.”, jak i SP ZOZ w S. nie zakontraktowały usług położnej środowiskowej, w związku z czym odmówiły zatrudnienia powódki. Z uwagi na przebywanie na zwolnieniu lekarskim, powódka nie rozpoczęła jednak wykonywania pracy w W. Równocześnie SP ZZOZ w likwidacji w N.S. wypłacił powódce przelewem wyn-

grodzienie za miesiąc styczeń 2000 r., a pismem z dnia 22 lutego 2000 r. wypowiedział jej umowę o pracę z powodu likwidacji zakładu pracy. Umową darowizny z dnia 3 lipca 2000 r. Powiat N. darował Miastu i Gminie S. działkę i budynek WOZ w B.

Sąd Rejonowy uznał, iż pozwany Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w S. nie przejął powódki w trybie art. 23¹ k.p. Z uchwały o utworzeniu tego ZOZ wynika, iż stał się on następcą prawnym tylko w stosunku do Miejskiej Przychodni Rejonowej w S., przejmując jedynie jej pracowników. Potwierdza to porozumienie z dnia 31 grudnia 1999 r. zawarte pomiędzy SP ZOZ w S., a SP ZZOZ w N.S., w którym mowa jest o przejęciu jedynie MPR w S. i jej pracowników, wśród których powódka nie była wymieniona. Uchwała Rady Powiatu N. z dnia 16 sierpnia 1999 r., o wydzieleniu z dniem 1 stycznia 2000 r. zadań z zakresu opieki zdrowotnej realizowanych przez MPR oraz WOZ w B. i G. i przekazaniu ich Miastu i Gminie S., stwarzała jedynie prawną możliwość do podjęcia w późniejszym czasie stosownych decyzji przez Radę Miejską S. Nie mogła ona być samoistną podstawą następstwa prawnego odnośnie do WOZ w B. Skoro zatem ani z uchwały o utworzeniu SP ZOZ w S., ani z późniejszych umów nie wynika, że powódka z dniem 1 stycznia 2000 r. stała się pracownikiem SP ZOZ w S., to powództwo w stosunku do tego pozwanego należało oddalić.

Brak jest również podstaw do przyjęcia, że pracodawcą powódki z dniem 1 stycznia 2000 r. na zasadzie art. 23¹ k.p. jest jeden z podmiotów funkcjonujących na terenie WOZ w B., a więc w miejscu, w którym powódka świadczyła pracę. Jednostki tam działające - najpierw w oparciu o zawarte z Miastem i Gminą S. umowy użyczenia, a następnie umowy najmu - przejęły, każda oddzielnie tylko część znajdującej się powierzchni użytkowej ośrodka zdrowia. Nie zostały z nimi zawarte żadne umowy, z których wynikałoby następstwo prawne w stosunku do WOZ w B. Jednostki te w sposób indywidualny zawierały kontrakty na świadczenie usług medycznych, a wśród nich nie znalazły się usługi z zakresu położnictwa. Usługi takie zakontraktował SP ZOZ w S., który nie przejął jednak pracowników WOZ w B. Poza tym o przejściu części zakładu można mówić wówczas, gdy stanowi on zorganizowany zespół czynników osobowych i rzeczowych, do wykonywania określonych zadań. Sytuacja taka nie miała miejsca na terenie WOZ w B. Każda z funkcjonujących tam jednostek, przejmując część powierzchni, realizowała inne, zupełnie oddzielne i niezależne od siebie zadania. W związku z tym oraz z uwagi na ochronny charakter art. 23¹ k.p., zdaniem Sądu Rejonowego, należy stwierdzić, że powódka w dniu 1 stycznia 2000 r. była

nadal pracownikiem SP ZZOZ w likwidacji w N.S. Świadczy o tym też zachowanie tego podmiotu, który wypłacił powódce wynagrodzenie za styczeń 2000 r. i przeniósł ją do pracy na terenie WOZ w W. W związku z tym na SP ZZOZ w likwidacji w N.S. ciąży obowiązek wypłaty wynagrodzenia za okres 35 dni niezdolności do pracy z powodu choroby trwającej od dnia 26 stycznia 2000 r.

Powódka otrzymała w dniu 26 lutego 2000 r. wypowiedzenie umowy o pracę z powodu likwidacji od pozwanego SP ZZOZ w likwidacji w N.S. Jednak w tym dniu przebywała na zwolnieniu lekarskim i była chroniona przez art. 41 k.p. Jakkolwiek zgodnie z art. 41¹ § 1 k.p. w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy nie stosuje się art. 41 k.p., zabraniającego pracodawcy wypowiedzenia umowy o pracę w razie usprawiedliwionej nieobecności pracownika, to jednak zdaniem Sądu Rejonowego, pozwany nie jest likwidowany. Przez likwidację pracodawcy należy rozumieć całkowite unieruchomienie zakładu pracy jako całości, tak w sensie ekonomicznym, jak i prawnym, a nie likwidację jednostki organizacyjnej zakładu. Z SP ZZOZ w N.S. wydzielona została jedynie część zadań realizowana do 31 grudnia 1999 r. przez MPR w S. oraz Ośrodki Zdrowia w B. i G. Zatem zdaniem Sądu, nie doszło do całkowitej likwidacji zakładu. W związku z czym Sąd Rejonowy przywrócił powódkę do pracy w SP ZZOZ w likwidacji w N.S. na warunkach zatrudnienia sprzed daty rozwiązania umowy o pracę w dniu 31 marca 2000 r.

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2002 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji w punktach I, II i V oraz umorzył postępowanie przeciwko pozwanemu Samodzielnemu Publicznemu Zespołowi Zakładów Opieki Zdrowotnej w likwidacji w N.S. Zmienił zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, iż ustalił, że powódka od dnia 1 stycznia 2000 r. jest zatrudniona w pozwanym Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w S. oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, iż wydanie przez Sąd Rejonowy wyroku przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zespołowi Zakładów Opieki Zdrowotnej w N.S. w likwidacji było niedopuszczalne i w stosunku do tego pozwanego postępowanie dotknięte jest nieważnością. W sprawie zaistniała bowiem powaga rzeczy osądzonej pomiędzy powódką, a SP ZZOZ w N.S. W dniu 6 kwietnia 2000 r. przed Sądem Rejonowym zapadł wyrok ustalający, że powódka od 1 stycznia 2000 r. jest zatrudniona w pozwanym Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w S. i od tego zakładu zostały zasądzone na jej rzecz roszczenia finansowe, natomiast w pozostałej części

powództwo zostało oddalone. Oznacza to, że w stosunku do Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w N.S. w likwidacji powództwo zostało oddalone. Powódka nie zaskarżyła tego wyroku. Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania tylko przeciwko pozwanemu Samodzielnemu Publicznemu ZOZ w S. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, traktowanie Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w N.S. w likwidacji jako strony pozwanej i wydanie przeciwko niemu wyroku dotknięte jest nieważnością postępowania. Prawomocność wyroku z dnia 6 kwietnia 2000 r. w stosunku do tego pozwanego spowodowała, iż ponowne wydanie wyroku w stosunku do niego było niedopuszczalne, a zatem zaskarżony wyrok w pkt I, II i V podlegał uchyleniu, a postępowanie w stosunku do tego pozwanego - umorzeniu.

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja powódki jest zasadna w stosunku do pozwanego SP ZOZ w S. Przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sąd drugiej instancji polecił zbadać nie tylko, jakie składniki majątkowe byłego Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w B. zostały przekazane i komu, ale też kto przejął zadania z zakresu położnictwa środowiskowo-rodzinnego, realizowane dotychczas przez powódkę. Sąd pierwszej instancji skupił się na kwestii majątkowej, a dokładnie dotyczącej nieruchomości zabudowanej budynkiem, w którym wcześniej znajdował się WOZ w B. Stwierdził, że ten budynek nie został przekazany pozwanemu SP ZOZ w S. i dlatego oddalił powództwo wobec tego pozwanego. Sąd Okręgowy wywiódł, że przy ocenie, czy w sprawie miał zastosowanie art. 23¹ k.p., należy przede wszystkim brać jednak pod uwagę, z jakim charakterem zakładu pracy mamy do czynienia. W przypadku zakładów pracy o celach gospodarczych przy ocenie ich przejęcia w rozumieniu art. 23¹ k.p., zasadnicze znaczenie mają elementy i uwarunkowania typu majątkowego. Nie mogą one natomiast odgrywać dominującej roli, tam gdzie dochodzi do przejęcia części zakładu pracy realizującego cele społeczne, czy publiczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1993 r., I PRN 93/93 i z dnia 22 września 1993 r., I PRN 95/93, niepublikowane). Z uwagi na charakter zakładu pracy, jakim jest zakład opieki zdrowotnej - w którym dominują zadania pozaprodukcyjne i pozamajątkowe, gdyż celem jest świadczenie usług zdrowotnych dla społeczeństwa - za istotne nie może być uznane to, że pozwany SP ZOZ w S. był tworzony przez Radę Miejską w S. uchwałą z dnia 30 lipca 1999 r., bez wykorzystania majątku WOZ w B. Cały majątek będący we władaniu pozwanego SP ZOZ w N.S. w likwidacji, a nie tylko WOZ w B., był przekazany w nieodpłatne użytkowanie, a potem darowany Mia-

stu i Gminie S. przez Powiat N.S., z uwagi na przekazanie w dniu 16 sierpnia 1999 r. zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej do realizacji przez Miasto i Gminę S. To Rada Miejska w S. uchwałą z dnia 16 lipca 1999 r. zwróciła się do Rady Powiatu w N.S. o wydzielenie z SP ZZOZ w N.S. zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, również z terenu B. i przysiółków. W odpowiedzi na takie wystąpienie, a zgodnie z wnioskiem, wydzielono z Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w N.S. zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, realizowane dotychczas przez MPR w S. oraz WOZ w B., przekazując je do realizacji przez Miasto i Gminę S. Z § 5 uchwały wyraźnie wynika, iż z dniem 1 stycznia 2000 r. SP ZOZ w S. utworzony przez Miasto i Gminę S. staje się zgodnie z art. 23¹ k.p. pracodawcą w stosunku do pracowników zatrudnionych w jednostkach wymienionych w § 1 (czyli i w WOZ w B.). Zgodnie z tą uchwałą powódka została przekazana do pracy w pozwanym SP ZOZ w S. i to ten pozwany stał się dla niej pracodawcą, począwszy od dnia 1 stycznia 2000 r. Fakt, że następnie Miasto i Gmina S. nie przekazała całego otrzymanego majątku utworzonemu przez siebie pozwanemu SP ZOZ w S. w żaden sposób nie wpływa na roszczenie powódki dotyczące ustalenia, iż z dniem 1 stycznia 2000 r. stała się ona pracownikiem tego pozwanego. Najwyżej, pozwany ten może kierować swoje roszczenia do Miasta i Gminy S. o prawidłowe wykonanie uchwały z dnia 16 sierpnia 1999 r. Rady Powiatu N. Dla powódki ważne jest, iż zakres jej zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, to jest usługi w zakresie położnictwa środowiskowo-rodzinnego na terenie B. i przysiółków, zostały przekazane do realizacji przez Miasto i Gminę S., a ta celem przejęcia zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej od Powiatu N.S., utworzyła Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w S. Zadania z zakresu kwalifikacji powódki przejął tylko ten pozwany i nie ma znaczenia, że nie podpisał on umowy z Kasą Chorych w zakresie usług środowiskowych położniczo-rodzinnych na terenie B. Spółka z o.o. „M.” nie przejęła zadań z zakresu dotychczasowych czynności powódki. Również inne pielęgniarki ze spółek pracowniczych powstałych na terenie działania dawnego Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w B. takich zadań nie wykonywały, gdyż jedynie powódka miała odpowiednie wykształcenie i kwalifikacje do opieki środowiskowo-położniczej. Ponieważ te zadania z obszaru i terenu miasta S. stały się z dniem 1 stycznia 2000 r. zadaniami pozwanego SP ZOZ w S., to powódka zgodnie z art. 23¹ k.p. stała się pracownikiem tego pozwanego.

Wyrok Sądu drugiej instancji zaskarżył pozwany SP ZOZ w S., który zarzucił naruszenie: 1) art. 23¹ k.p. przez przyjęcie, że powódka stała się z dniem 1 stycznia 2000 r. jego pracownikiem, 2) art. 382 k.p.c. polegające na tym, że rozstrzygnięcie zapadło bez wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy, 3) art. 1 ust. 1, art. 35b oraz art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej przez przyjęcie, że zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej z obszaru Miasta i Gminy S., z chwilą ich przejęcia od Powiatu N. przez Miasto i Gminę S., stały się automatycznie zadaniami pozwanego, 4) art. 2 ust. 3 oraz art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym przez przyjęcie, że uchwała Rady Powiatu N. z dnia 16 sierpnia 1998 r. stanowi samodzielną podstawę ustalenia, że pozwany stał się pracodawcą powódki oraz przez uznanie, że uchwała Rady Miejskiej w S. z dnia 30 sierpnia 1999 r. w sprawie utworzenia Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w S. nie wpływa na roszczenia powódki.

W uzasadnieniu kasacji strona pozwana wywiodła w szczególności, że została utworzona uchwałą Rady Miejskiej w S. z dnia 30 sierpnia 1999 r., która w § 6 stanowi, iż z dniem 1 stycznia 2000 r. SP ZOZ w S. stał się pracodawcą tylko w stosunku do pracowników zatrudnionych w Miejskiej Przychodni Rejonowej S. Nie przejął natomiast pracowników zatrudnionych w innych zakładach opieki zdrowotnej znajdujących się na terenie Miasta i Gminy S., a więc w Wiejskim Ośrodku Zdrowia w B. i Wiejskim Ośrodku Zdrowia w G., gdyż na bazie tych zakładów powstały Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. Również statut strony pozwanej, określił cele i zadania pozwanego, który przejął zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej z rejonu działania Miejskiej Przychodni Rejonowej w S., a nie z terenu działania Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w B. Choć Wiejski Ośrodek Zdrowia w B. leży na terenie działania Miasta i Gminy S., to nie został on nigdy przejęty przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w S. Pracownicy tego Wiejskiego Ośrodka Zdrowia podpisali samodzielną umowę o świadczeniu usług zdrowotnych dla ludności z terenu działania tego Ośrodka. Strona pozwana podniosła, że w zaskarżonym orzeczeniu nie został wskazany dowód popierający pogląd, że zadania z zakresu dotychczasowych czynności powódki (położnictwa środowiskowego, które wykonywała na terenie działania Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w B.) przeszły z dniem 1 stycznia 2000 r. do zadań pozwanego. Z art. 49 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym wynika, że komunalne osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania gminy. Posiadający osobowość prawną Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej utwo-

rzony przez Miasto i Gminę S., nie może przejmować odpowiedzialności za zobowiązania zaciągnięte przez gminę. Zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej od powiatu przejęła gmina. Miasto i Gmina S. miała prawo zdecydować, które zakłady opieki zdrowotnej, działające na terenie gminy, a przejęte od powiatu, będą realizować te zadania. Zadania te nie obciążają pozwanego, gdyż jest on niezależnym podmiotem prawnym w stosunku do gminy.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Sądy obu instancji słusznie miały na względzie ochronny charakter art. 23¹ k.p. Najprościej mówiąc polega on na tym, że przekazanie zakładu pracy lub jego części (w znaczeniu przedmiotowym) innemu podmiotowi nie może powodować, aby pracownik pozostał bez pracodawcy. Jeżeli więc placówka, w której pracownik jest zatrudniony przechodzi pod władanie innego podmiotu, to staje się on jego pracodawcą. I odwrotnie, jeżeli nie dochodzi do przejęcia placówki zatrudnienia, to nie występuje zmiana pracodawcy. W każdym razie nie może być tak, by po stronie pracodawcy następowały zmiany organizacyjne (własnościowe, kompetencyjne), a pracownik pozostał bez pracodawcy, bo podmiot przejmujący zakład uważa, że nie przejął pracownika, a podmiot przekazujący zakład, że pracownik przeszedł do nowego pracodawcy. Dlatego w orzecznictwie podkreśla się automatyzm działania art. 23¹ k.p. i wyklucza możliwość jego modyfikowania przez pracodawców (por. np. wyrok z dnia 1 lutego 2000 r., I PKN 508/99, OSNAPiUS 2001 nr 12, poz. 412; wyrok z dnia 22 września 1999 r., I PKN 264/99, OSNAPiUS 2001 nr 2, poz. 37; wyrok z dnia 8 kwietnia 1998 r., I PKN 28/98, OSNAPiUS 1999 nr 7, poz. 241; wyrok z dnia 29 sierpnia 1995 r., I PRN 38/95, OSNAPiUS 1996 nr 6, poz. 83; wyrok z dnia 17 maja 1995 r., I PRN 9/95, OSNAPiUS 1995 nr 20, poz. 248; wyrok z dnia 6 stycznia 1995 r., I PRN 116/94, OSNAPiUS 1995 nr 12, poz. 145; wyrok z dnia 20 maja 1993 r., I PRN 40/93 i I PRN 41/93, OSNCP 1994 nr 4, poz. 89; Przegląd Sądowy 1994 nr 5, s. 80 z glosą M. Gersdorf). Dlatego też trafnie Sąd drugiej instancji większą wagę przypisał ocenie, kto przejął część zakładu pracy dotychczasowego pracodawcy powódki, a nie temu jaka była wola podmiotów przejmujących i przekazujących, co do przejęcia pracowników. Trzeba jednak mieć na uwadze, że w postępowaniu cywilnym funkcja ochronna art. 23¹ k.p. może być zrealizowana tylko według reguł rządzących procesem. Powód (pracownik) musi więc wskazać podmiot, który w jego ocenie jest (stał

się) pracodawcą, a to często nie jest proste, czego najlepszym dowodem jest rozpatrywana sprawa. Możliwe są wprawdzie przekształcenia podmiotowe procesu, także dokonywane przez sąd z urzędu (art. 477 k.p.c.), ale tylko w pierwszej instancji.

Trafnie Sąd drugiej instancji rozumiał pojęcie części zakładu pracy w przypadku pracodawcy realizującego cele publiczne. Przejęcie części zakładu pracy takiego pracodawcy to przede wszystkim przejęcie jego zadań (kompetencji), a nie składników majątkowych - choć to też nie jest obojętne (por. uchwała z dnia 16 czerwca 1993 r., I PZP 10/93, PiZS 1994 nr 6, s. 73 z glosą R. Nadskakulskiego; wyrok z dnia 18 lutego 1994 r., I PRN 2/94, OSNAPiUS 1994 nr 1, poz. 6; wyrok z dnia 16 marca 1994 r., I PRN 4/94, OSNAPiUS 1994 nr 3, poz. 42; wyrok z dnia 10 maja 1994 r., I PRN 19/94, OSNAPiUS 1994 nr 4, poz. 64; a także orzeczenia ETS w Luksemburgu z dnia 19 maja 1992 r., C-29/91, w sprawie Dr Sophie Redmond Stichting v. Henricus Bartol and Others, ECR 1992 nr I-3189 oraz z dnia 14 kwietnia 1994 r., C-392/92, w sprawie Christel Schmidt v. Spar und Leihkasse Der Fruheren Aemter Bordeesholm, Kiel und Cronshagen, ECR 1994 nr I-1311). Prawidłowy jest więc pogląd Sądu drugiej instancji, że po 1 stycznia 2000 r. pracodawcą powódki był podmiot, który przejął (względnie zachował) zadania z zakresu położnictwa środowiskowego z terenu objętego działalnością Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w B. Ustalenia faktyczne w tym zakresie były więc kluczowe dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy. W granicach podmiotowych procesu Sąd drugiej instancji mógł rozpatrywać tylko przejęcie tych zadań przez ZOZ w S., gdyż w stosunku do pierwotnie pozwanego ZOZ w N.S. powództwo zostało prawomocnie oddalone. Nie budzi zresztą zastrzeżeń ocena, że ZOZ w N.S. z pewnością po 1 stycznia 2000 r. nie wykonywał zadań w zakresie położnictwa środowiskowego z terenu B., a więc nie był już pracodawcą powódki. Ze względów procesowych ocena prawna czynności dokonanych przez ten podmiot w stosunku do powódki po tym dniu była bezprzedmiotowa. Sąd drugiej instancji rozważał też możliwość przejęcia zadań wykonywanych przez powódkę przez jedną ze spółek (niepublicznych zakładów) powstałych na bazie majątku byłego WOZ w B. Ustalił jednak, że żadna z nich nie przejęła tych zadań, mimo przejęcia części majątku. Sąd drugiej instancji ustalił, że zadania te przejął pozwany ZOZ w S. i to jest przedmiot zarzutów kasacyjnych, które należy rozważyć przede wszystkim w płaszczyźnie naruszenia prawa procesowego (art. 382 k.p.c.).

W tym przedmiocie należy zauważyć, że w ustaleniach faktycznych Sądu pierwszej instancji jest stwierdzenie, iż niepubliczne zakłady (spółki) powstałe na

bazie majątku ZOZ w B. w sposób indywidualny zawierały kontrakty na świadczenie usług medycznych, a wśród nich nie znalazły się usługi z zakresu położnictwa. Usługi takie zakontraktował SP ZOZ w S., który nie przejął jednak pracowników WOZ w B. Stwierdzenia tego nie sposób odczytać inaczej, jak ustalenia faktycznego, że ZOZ w S. przejął (zakontraktował) zadania z zakresu położnictwa środowiskowego z terenu B. Sąd drugiej instancji w tym zakresie czyni odmienne ustalenie. Według tego Sądu, Zakład Opieki Zdrowotnej w S. przejął zadania z zakresu kwalifikacji powódki i nie ma znaczenia, że nie podpisał on umowy z Kasą Chorych w zakresie usług środowiskowych położniczo-rodzinych na terenie B. Sąd drugiej instancji czyni więc odmienne ustalenie co do zakontraktowania omawianych zadań niż Sąd pierwszej instancji, ale nie wyjaśnia przyczyn tej różnicy. Co do przejęcia zadań, opiera się na dokumentach dotyczących przekazywania zadań i utworzenia ZOZ w S., a w tym zakresie kasacyjny zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. (przy uwzględnieniu zarzutów dotyczących zasad działania organów samorządowych i zakładów opieki zdrowotnej) jest zasadny. Istotne ustalenia (fakty) w tym zakresie polegają bowiem na tym, że uchwałą z dnia 16 lipca 1999 r. Rada Miejska w S. zwróciła się z wnioskiem do Rady Powiatu w N.S. o wydzielenie zadań z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej realizowanych na obszarze Miasta i Gminy S. przez Miejską Przychodnię Rejonową w S., Wiejski Ośrodek Zdrowia w B. i Wiejski Ośrodek Zdrowia w G. Takie wydzielenie nastąpiło uchwałą z dnia 16 sierpnia 1999 r. Doszło więc do przejęcia tych zadań. Jednakże, Rada Miejska w S. uchwałą z dnia 30 sierpnia 1999 r. utworzyła Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w S., a następnie zatwierdziła jego statut, w których to aktach nie powierzyła temu zakładowi wykonywania zadań z zakresu położnictwa środowiskowego z terenu B. W tym kontekście nie można uznać za prawidłowo ustalony fakt przejęcia przez pozwanego omawianych zadań. Oznacza to konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w uwzględnieniu tego zarzutu kasacji.

Sąd Najwyższy uznał za celowe uchylenie także wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi (art. 393¹³ § 1 zdanie drugie k.p.c.), gdyż tylko w postępowaniu pierwszoinstancyjnym istnieje możliwość przekształceń podmiotowych, a te mogą okazać się niezbędne. Sądy obu instancji nie rozważyły bowiem możliwości, że pracodawcą powódki jest urząd gminy (miasta). W uchwale z dnia 16 czerwca 1993 r., I PZP 10/93 (PiZS 1994 nr 6, s. 73) Sąd Najwyższy przyjął, że nałożenie na gminę prowadzenia rocznego przygotowania przedszkolnego, jako obowiązkowego zadania własnego, spowodowało, że nauczy-

ciela oddziałów zerowych szkół podstawowych stali się pracownikami prowadzonego przez gminę przedszkola wówczas, gdy nastąpiło także przejęcie mienia dotychczasowego zakładu pracy w zakresie umożliwiającym prowadzenie tej działalności albo gdy gmina, czy też prowadzone przez nią przedszkole, zrezygnowała z przejęcia zaoferowanego jej dla tego przedszkola mienia lub poszczególnych jego składników (art. 23¹ § 2 k.p.). W sytuacji, gdy przejęcie mienia lub oferta jego przejęcia nie dotyczyły konkretnego przedszkola, nauczyciele oddziałów zerowych szkół podstawowych stali się pracownikami przedszkola wskazanego przez zarząd gminy, a przy braku takiego wskazania - urzędu gminy. W stanie faktycznym sprawy możliwe jest więc ustalenie, że gmina (miasto) S. przejęła zadania z zakresu położnictwa środowiskowego z terenu B., ale jego wykonywania nie powierzyła żadnemu innemu podmiotowi.

Z tych względów na podstawie wskazanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

=====